

Sygn. akt III Ca 420/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędziowie: SO Anna Hajda (spr.)

SR (del.) Łukasz Malinowski

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2016 r. na rozprawie sprawy

z wniosku E. K.

z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., G. H., K. H. (1), B. W. i K. H. (2)

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. H.

na skutek apelacji uczestniczki postępowania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 13 lipca 2015 r., sygn. akt I Ns 120/15

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od uczestniczki postępowania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz wnioskodawczyni E. K. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Barbara Braziewicz SSO Anna Hajda

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni E. K. wniosła o odebranie od niej i zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim ojcu M. H. zmarłym 20 stycznia 2005r. w C.. W uzasadnieniu wskazała, że ze swoim ojcem utrzymywała jedynie sporadyczne kontakty i nie знаła jego sytuacji finansowej. Nie wiedziała również, że przysługuje jej prawo uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu. Podkreślała, że nie miała możliwości ustalenia rzeczywistego majątku spadkodawcy z uwagi na brak wglądu w dokumentację związaną z zadłużeniem. Podała, że z uwagi na chorobę córki nie mogła się stawić w Sądzie na rozprawie celem odrzucenia spadku. Obecnie spłaca dług po zmarłym ojcu w wysokości 40.000 zł.

O toczącym się postępowaniu zostali zawiadomieni w charakterze uczestników postępowania: K. H. (2), B. W., K. H. (1), G. H. oraz (...) Sp. z o. o. w S. (jako następcą prawny Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej w C.).

Postanowieniem z 13 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Rybniku zatwierdził uchylenie się przez wnioskodawczynię E. K. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. H., synu A. i G., zmarłym w dniu 20 stycznia 2005 roku w K., ostatnio zamieszkałym w C. przy ulicy (...)(...).

Orzeczenie to zapadło po ustaleniu, że spadkodawca M. H., ostatnio stale zamieszkały w C., zmarł w dniu 20 stycznia 2005 roku w K. jako wdowiec. Posiadał troje dzieci – K. H. (2), wnioskodawczynię E. K. oraz B. W.. K. H. (2) na mocy postanowienia z dnia 10 stycznia 2011 roku odrzucił spadek po swoim ojcu. Oprócz niego spadek odrzuciły także dzieci K. H. (2): G. H. oraz K. H. (3).

Nadto Sąd ustalił także, że spadkodawca utrzymywał z wnioskodawczynią bardzo ograniczone kontakty. Nie знаła ona sytuacji majątkowej ojca. Nie była również świadoma, że może odrzucić spadek oraz, że należy do kręgu ustawowych spadkobierców po M. H..

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Rybniku z 10 stycznia 2011r. stwierdzono, że spadek po zmarłym M. H. nabyły z mocy ustawy po połowie jego córki B. W. i E. K.. Wnioskodawczyni nie została pouczona na posiedzeniu jawnym w dniu 10 stycznia 2011r. o możliwości odrzucenia spadku oraz skutkach niezłożenia takiego oświadczenia.

Dług po zmarłym ojcu miał wynieść około 40.000 zł. Wnioskodawczyni spłaciła 16.000 zł. Jak się później okazało spłaty dotyczyły długu J. W.. Siostra wnioskodawczyni nie udostępniła jej żadnych dokumentów związanych z zadłużeniem ojca, ani nie udzieliła informacji związanych z wysokością zadłużenia i spłaty.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawczyni, która nie utrzymywała ze zmarłym ojcem bliższych kontaktów, pozostawała w błędnym, aczkolwiek uzasadnionym przekonaniu, iż nie należy do grona spadkobierców po zmarłym M. H.. Sąd wskazał również, że E. K. nie miała wiedzy na temat przedmiotu spadku, a w szczególności ciążyących na nim obciążeń. W rezultacie Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, iż zaszyły przesłanki do zatwierdzenia uchylenia się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych braku oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 1019 k.c.

Apelację od postanowienia wniosła uczestniczka postępowania (...) Sp. z o.o. w S. zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc przez sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym przyjęciu, że wnioskodawczyni dowiedziała się o długach spadkowych dopiero w styczniu 2015r. i złożone przez nią oświadczenie o odrzuceniu spadku nie narusza rocznego terminu przewidzianego w art. 88 § 2 kc. Nadto zarzuciła obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 1019 § 1, 2 i 3 kc przez jego niewłaściwą interpretację i błędne przyjęcie, że w sprawie zachodzi podstawa do zatwierdzenia uchylenia się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym M. H.. W oparciu o tak podniesione zarzuty uczestniczka postępowania domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia i oddalenia wniosku wobec niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku oraz zasądzenia od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki postępowania kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych. Nadto wniosła o dopuszczenie dowodów z dokumentów załączonych do apelacji.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni domagała się jej oddalenia jako bezzasadnej oraz zasądzenia od uczestniczki postępowania (...) Sp. z o. o. w S. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo, zgodnie z wynikającą z art. 3 kpc zasadą kontradiktoryjności przeprowadził w sprawie postępowanie dowodowe i w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Odwoławczy oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w postępowaniu odwoławczym przez apelującą oraz wnioskodawczynię. Złożone w apelacji wnioski dowodowe dotyczyły dowodów, które zostały już przeprowadzone w toku postępowania przed Sadem Rejonowym. Wskazać należy że dotyczyły one dokumentów zgromadzonych w aktach Sądu Rejonowego w Rybniku sygn. I Ns 1028/10. Dowód z tych dokumentów został przeprowadzony na rozprawie w dniu 13 lipca 2015r. Ponownie zgłoszony wniosek na etapie postępowania apelacyjnego podlegał zatem oddaleniu.

W przypadku dowodów zgłoszonych przez wnioskodawczynię w odpowiedzi na apelację decydujące znaczenie dla oddalenia wniosków dowodowych miała treść art. 381 kpc. Zgodnie z powołanym przepisem Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Wszystkie dokumenty, które wskazuje wnioskodawczyni powstały przed datą rozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji w niniejszej sprawie, a zatem zgłoszenie ich dopiero na etapie postępowania odwoławczego należało uznać za spóźnione, co skutkowało ich oddaleniem.

Przechodząc do analizy zarzutów podniesionych w apelacji wskazać należy, że istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy został zachowany roczny termin, o którym mowa w art. 88 kc, do uchylenia się od skutków prawnych (w tym wypadku) niezłożenia w terminie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po zmarłym M. H.. Nie ulega wątpliwości, w świetle dokumentów zgromadzonych w sprawie Sądu Rejonowego w Rybniku sygn. I Ns 1028/10 oraz materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, iż wnioskodawczyni o istnieniu długów obciążających spadek po zmarłym ojcu wiedziała już w 2010r., a najdalej w 2011r. Świadczy o tym jednoznacznie treść środka odwoławczego, który wniosła od postanowienia wydanego przez Sąd Rejonowy w Rybniku w sprawie syn. akt I Ns 1028/10. Co istotne jednak w niniejszej sprawie, i co prawidłowo ustalił Sąd pierwszej instancji, o wysokości zadłużenia obciążającego spadek dowiedziała się rzeczywiście dopiero w dacie składania wniosku w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie Sądu Odwoławczego to właśnie ta okoliczność stanowi o istotności błędu, w jakim pozostawała wnioskodawczyni, nie składając w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Z treści materiału dowodowego zgromadzonego w obu postępowaniach wynika, że wnioskodawczyni godziła się na pokrycie długów spadkowych do określonej kwoty, co zresztą uczyniła. Natomiast rozmiar zadłużenia, który ostatecznie został ustalony dopiero w styczniu 2015r. spowodował, że doszła do przekonania, iż znajdowała się w błędzie i z tego powodu nie złożyła w przewidzianym przepisami prawa terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Co istotne wysokość zadłużenia faktycznie obciążającego spadek została przed wnioskodawczynią zatajona przez siostrę i nie miała ona możliwości przy zachowaniu właściwej staranności uzyskać informacji o rozmiarze zadłużenia. Wysokość zadłużenia, którego rzeczywistych rozmiarów wnioskodawczyni nie знаła, stanowiła zatem przesłankę jej działania i w tej okoliczności tkwiła również istota błędu wnioskodawczyni w ocenie Sądu Okręgowego. Takie ustalenie skutkowało musiało zatwierdzeniem uchylenia się przez wnioskodawczynię E. K. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. H..

Na marginesie wskazać jedynie, choć jest to okoliczność zupełnie uboczna, że obecne przepisy regulujące materię rozpoznawaną w niniejszej sprawie są znacznie mniej rygorystyczne dla potencjalnych spadkobierców.

Z tych też względów apelację uczestniczki postępowania, na mocy art. 385 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc, należało oddalić. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 kpc mając na uwadze sprzeczność interesów uczestników postępowania. Złożyły się na nie wynagrodzenie pełnomocnika uczestnika postępowania w kwocie 180 zł ustalone na podstawie § 11 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r. poz. 461 tj.).

SSR (del.) Łukasz Malinowski SSO Barbara Braziewicz SSO Anna Hajda